

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ.

Зубрицька Л.О., Зубрицька Т.Р.

Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С.Протасевича

Сучасний ринок праці висуває нові вимоги до претендентів на робочі місця, тому пріоритетним завданням, яке стоїть сьогодні перед освітою, є підготовка конкурентоспроможних фахівців, готових до професійного зростання, самоосвіти, самовдосконалення. Одним із критеріїв, що характеризують готовність фахівця до професійної діяльності, є вміння самостійно і творчо мислити, активно працювати, вирішувати нестандартні проблеми, приймати важливі рішення. Проблема формування такого спеціаліста не може на достатньому рівні вирішуватися традиційними методами навчання.

Ефективність підготовки компетентних, конкурентоспроможних фахівців фармації залежить як від результативності впровадження інноваційних технологій навчання та системи контролю за якісною підготовкою фахівців, так і від уміння, бажання опановувати студентами новими знаннями.

Органічна хімія є однією з фундаментальних дисциплін в системі вищої фармацевтичної освіти. Вивчення органічної хімії дає студентам необхідний комплекс професійних знань, практичних умінь та навичок для оволодіння курсом фармацевтичної хімії, фармакології, фармакогнозії тощо.

Розвиток у студентів умінь та навичок працювати самостійно – складний і багатогранний процес, який вимагає від викладача творчого пошуку різних форм педагогічного впливу тощо.

Самостійна робота студентів (СРС) – це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача на досягнення результату. Зміст та форми самостійної роботи студентів визначаються відповідно до вимог державного

стандарту вищої освіти, нормативно – методичних документів та змісту навчання.

У нашій роботі ми керуємося такими цільовими орієнтаціями СРС: формування умінь і навичок самостійного навчання; самостійний пошук інформації та вміння її застосовувати у практичній діяльності; формування системи знань, умінь, навичок; виховання самостійності, відповідальності, активності та ініціативності; розвиток розумово - пізнавальної діяльності [2].

Самостійна робота внутрішньо мотивована, створює умови для зародження самостійної думки, пізнавальної активності студента, формування потреби безперервного самостійного поповнення знань, сприяє формуванню професійних компетенцій майбутніх фахівців.

У статті ми розкриваємо форми і методи СРС з органічної хімії для формування професійної компетентності.

Основними підходами СРС є: навчально-розвивальний; комплексний підхід; індивідуальний; взаємо- і самоконтролюючий.

Форми і обсяги самостійної роботи студентів з курсу «Органічна хімія» регламентуються методичними рекомендаціями до самостійної роботи студентів. Навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується навчальним планом коледжу.

До кожної визначеної теми розроблені методичні рекомендації, в яких чітко сформульовані мета та завдання для самоконтролю знань, умінь з кожної самостійної роботи студентів, має свою мету (дидактичну, розвивальну, виховну), джерела і засоби самостійної діяльності і відповідний характер діяльності студентів.

Самостійна робота включає вивчення окремих питань навчальної програми, що не розглядаються на лекційних, практичних заняттях, але входять до навчальної програми і контролюються під час практичних занять та підсумкового модульного контролю, тобто СРС входить до складу кредитів кожного модуля і дисципліни в цілому.

До кожної визначеної теми розроблені методичні рекомендації, в яких чітко сформульовані мета та завдання для самоконтролю знань, вмінь з кожної самостійної роботи студентів, має свою мету (дидактичну, розвивальну, виховну), джерела і засоби самостійної діяльності і відповідний характер діяльності студентів.

Завдання викладача не лише перевірити та оцінити вивчене студентом, але допомогти й скорегувати студента у правильному напрямку, привчити самостійно мислити й вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, підвищення особистої відповідальності студентів.

Враховуючи ступінь самостійності і творчості студентів, всю самостійну роботу, яка проводиться під час вивчення навчальної дисципліни „Органічна хімія”, можна класифікувати на: роботу репродуктивного характеру (виконання домашнього завдання), пізнавально-пошукового (написання рефератів, доповідей), тобто з одного боку, самостійна робота сприяє накопиченню нових знань і їх практичному застосуванню, з іншого – повторенню і перевірці знань, умінь і навичок тощо. [3]

Серед основних форм самостійної роботи при вивченні «Органічної хімії» можна виділити такі різновиди:

– *робота з навчальною літературою*, яка сприяє розширенню кругозору та самовдосконаленню студента. Уміння працювати з навчальною, науковою та методичною літературою є важливим елементом виконання самостійної роботи. Але тут ми стикнулися з проблемою, яка, на нашу думку, існує при вивченні й інших дисциплін. Це, перш за все, невміння організувати самостійну роботу, складність оволодіння методичними підходами у виконанні самостійної роботи та дефіцит часу. Тому необхідно на консультаціях докладно, зрозуміло пояснювати студентам, як підібрати до теми необхідну літературу, інформаційні матеріали, як опрацювати її.

– *Робота з конспектом лекцій*. Для самостійного вивчення виносяться описові і найлегші для засвоєння питання та теми курсу, а також теми, для

роботи над якими у студентів є теоретична база, набута при вивченні попередніх дисциплін або тем (зовнішня та внутрішньо дисциплінарна інтеграція);

– *виконання завдань, розв'язування типових задач.* Специфіка органічної хімії полягає в тому, що жодна частина курсу не може розглядатися у відриві від іншої (генетичний зв'язок між класами речовин). Відповідно до завдання до початкових тем модуля курсу є досить простими, наступні – комплексні завдання, правильні відповіді, на які були б можливі в разі засвоєння попередніх тем, розділів, а на кінцевому етапі – усього курсу органічної хімії в цілому.

Важливе місце при вивченні дисципліни і в подальшій професійній діяльності відводиться ситуаційним завданням (як правило, завдання аналітичного характеру), які вдало поєднують міждисциплінарні зв'язки і розглядаються при виконанні самостійної роботи, їх розв'язання обговорюється на практичному занятті. Це дає змогу оцінити вміння студента розв'язувати проблеми, застосовувати набуті знання на практиці. Знаходячи рішення, студент поступово засвоює їх методологію, виробляє прагнення пошукового пізнання, опановує нові операції, прийоми розумових дій, встановлює логічний зв'язок між елементами знань, самостійно розв'язує поставлене питання, доводить правильність висунутого положення, трансформує наявні знання в нових умовах.

Міждисциплінарні зв'язки сприяють систематизації, узагальненню знань, формуванню певних вмінь і навичок, у кінцевому результаті – формуванню цілісного наукового світогляду та якостей всебічно та гармонійно розвиненої особистості фахівця як суб'єкта професійної діяльності.

- *Підготовка до виконання тестових завдань.* Передбачає виконання завдань до самопідготовки кожного практичного заняття, відповідного змістового модуля (Практикум з «Органічної хімії»), а також комп'ютеризований контроль;

– *підготовка рефератів, повідомлень, доповідей.* Для кращого опанування тем студентам пропонуються індивідуальні завдання для пошуково-дослідницької роботи, написання рефератів, доповідей, розробки презентацій. Їх результати враховуються під час контролю кінцевого рівня знань. Обов'язковою умовою є застосування представників класу органічних речовин та їх похідних у медицині, фармації, що сприяє кращому засвоєнню і орієнтуванню студентів у майбутній професійній діяльності.

Обговорення проходить у процесі дискусії, під час якої опоненти доповідача задають питання, висловлюють власну думку. Викладач при цьому виступає у ролі консультанта, спостерігача, контролює правильність відповіді, вносить певні корективи. Досить часто студенти з допомогою викладача оцінюють роботу, що є мотивацією ефективного самостійного навчання студентів (поряд з навчальною виконується виховна функція). Такий підхід можна використати в групі, де є творчі і здібні студенти. Тому поєднання різноманітних форм і методів самостійної роботи та її контролю дозволяє підвищити мотивацію до навчання і активізувати самостійну діяльність всіх студентів. Ми вважаємо, що такі форми роботи передбачають диференційовану допомогу з боку викладача, сприяє більш глибокому засвоєнню теоретичних знань і практичних умінь, формуванню у студентів певної схеми засвоєння навчальної дисципліни, є основою для подальшого професійного росту студента як компетентного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення по організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ МОН №161 від «2 червня 1993 року/Вища освіта України: нормативно – правове регулювання.-2003.-с.413 -431.
2. Черних В.П., Кайдалова І.А., Зупанець І.А. та ін. Самостійна робота студентів (Методичні рекомендації для викладачів), Харків, 1999.- с.44.
3. Бойчук І.Д. Методичні особливості формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з хімічних дисциплін. Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка, 2012 № 63 с.100-104